

znanstva. Opravi je pomembno vlogo pri vodenju izgradnje arhivskih skladišč v kompleksu nekdanje vojašnice na Roški cesti. Od srede devetdesetih let je dejavno sodeloval pri številnih projektih Arhiva Republike Slovenije, navsezadnje je bil tudi med tistimi, ki so sodelovali pri načrtih pristopa do ravnanja z elektronskim arhivskim gradivom. Pri svojem delu je kljub marsikdaj nezavidljivim in zapletenim situacijam znotraj arhivske stroke in ne ravno dobremu odnosu do arhivske službe s strani države in politike ostajal potrpežljiv, prizadeven in vztrajen ter do svojih sodelavcev vedno kolegialen, pripravljen na dialog in do vzeten za dobre predloge, ne glede na to, od kod so prišli. Pri uspehih pa je ostajal skromen. Zadnje obdobje pred njegovo upokojitvijo je bilo, zaradi menjav direktorjev in večje osredotočenosti politike na arhive zanj še posebno naporno.

Vendar ni bil aktiven le na arhivskem področju. Po slovenski osamosvojitvi je začel, zlasti v domačem lokalnem okolju, tudi politično delovati. Bil je med ustanovitelji občinskega odbora stranke Slovenski krščanski demokrati. Od leta 1997 je bil član različnih odborov Občine Trebnje in bil imenovan tudi za prvega podžupana te občine. V obdobju od leta 2002 do leta 2006 je bil član Občinskega sveta Občine Trebnje in član različnih komisij, v mandatu od leta 2006 do leta 2010 je bil predsednik občinskega Nadzornega odbora. Posebej je bil dejaven na področju kulture. Več kot deset let je bil predsednik občinske strokovne komisije za kulturo, pred 25 leti je bil tudi soustanovitelj Kulturnega društva Trebnje. V tej vlogi je organiziral različne dogodke, praznovanja, koncerte, simpozije in podobno. Pomembno vlogo je odigral pri obeležitvah spominskih dni znamenitih oseb, ki so se rodile v Trebnjem, posebej Friderika Barage in Alojzija Šuštarja. Sodeloval je pri urejanju spominskih zbornikov, posvečenih nadškofu Šuštarju, in tudi pri urejanju Občinskih zbornikov občine Trebnje. V domačem kraju je odigral opazno vlogo še pri postavljanju spomenika zamolčanim žrtvam druge svetovne vojne, kipu nadškofa Šuštarja in obnovi spomenika padlim v prvi svetovni vojni.

S smrtjo Marjana Zupančiča se je poslovil še eden od zavzetih arhivskih delavcev, ki so zaznamovali slovensko arhivistiko v desetletjih na prehodu iz 20. v 21. stoletje. Spominjali se ga bomo kot zavzetega arhivista ter predvsem dobrohotnega in prijaznega sodelavca.

Naj počiva v miru.

dr. Matevž Košir

Poslovil se je dr. France Štukl 1942–2022

V tistem jesenskem popoldnevu se je 10. novembra 2022 za vedno poslovil dr. France Štukl, arhivist, zgodovinar, umetnostni zgodovinar, prejemnik Aškerčeve nagrade, častni občan Občine Škofja Loka in častni član Muzejskega društva Škofja Loka. Ko je dva meseca pred tem praznoval 80 let izredno ustvarjalnega in plodovitega življenja, ni nihče niti slutil, da se njegovo zemeljsko bivanje tako nezadržno izteka. Toliko zdravstvenih ovir je že uspešno premagal, da smo vsi mislili, da bo njegovo srce zdržalo tudi to preizkušnjo in se bomo skupaj veselili izida njegove zadnje knjige. A se je izteklo drugače, vendar ostajajo lepi spomini na leta poklicnega druženja in sodelovanja ter njegova bogata arhivska in publicistična zapuščina.

Dr. France Štukl se je rodil 5. septembra 1942 v Celovcu, kjer sta živela njegov dedek in babica in kar ga je, kot je sam večkrat pripovedoval, zaznamovalo za vse življenje, saj so ga v državljansko knjigo nove Jugoslavije zasilno zabeležili šele ob poroki, nakar se je leta 1991 spet znašel med izbrisanimi. Kljub

*Dr. France Štukl med nagovorom ob prevzemu Aškerčeve nagrade za življenjsko delo
(Foto: Tina Arh)*

»tujemu poreklu« se je njegova življenjska in poklicna pot ves čas odvijala v Škofji Loki, kamor se je družina priselila leta 1939 in kamor so segale družinske korenine po materini strani. Tu je dr. France Štukl obiskoval najprej osnovno šolo in kasneje gimnazijo ter se po maturi leta 1961 vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani. Izbral je dvopredmetni študij umetnostne zgodovine in zgodovine ter ga leta 1966 zaključil z diplomskim delom – Umetnostnozgodovinsko topografijo Poljanske doline.

Kot nadobudni diplomant, ki je med študijem vseskozi opravljal naloge demonstratorja pri profesorjih: Mikužu, Menašaju in Šumiju, je svojo poklicno pot najprej videl na področju umetnostne zgodovine. Po tihem je računal na mesto asistenta, morda kdaj kasneje celo profesorja, a kaj, ko je ostalo vse le pri praznih obljubah in so dobili priložnost drugi, ki so bili v tistem času ideološko primernejši. Umetnostna zgodovina je tako ostala njegova postranska spremljevalka, medtem ko je delo in možnosti za poklicni in osebni razvoj našel v arhivski stroki. Spremenjena zakonodaja je namreč ravno takrat ločila muzejsko in arhivsko dejavnost. Občina Škofja Loka je skrb za arhivsko gradivo zaupala Zgodovinskemu (takrat Mestnemu) arhivu Ljubljana, kjer se je dr. Štukl zaposlil 1. septembra 1967. Poklicno pot je začel kot arhivist pripravnik in jo po 35 letih zaključil kot doktor znanosti. Vmes je leta 1969 opravil strokovni in leta 1974 specialistični izpit, leta 1982 je uspešno zagovarjal magisterij in ga leta 1996 nadgradil z doktoratom znanosti. Strokovni naziv arhivski svetovalec je dobil leta 1996, tri leta kasneje je bil povišan v arhivskega svetnika. Od leta 1973 je bil vodja oddelka in pozneje samostojne enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana v Škofji Loki. Svoje delo je z vso zavzetostjo opravljal do 31. maja 2002, ko se je zaradi zdravstvenih težav predčasno upokojil. Poleg redne zaposlitve je od leta 1967 do leta 1975 tudi honorarno poučeval. Takratni dijaki škofjeloške gimnazije se še danes z veseljem spominjajo pestrih učnih ur iz umetnostne zgodovine, ki jim jo je znal približati na njemu lasten, zanimiv način.

V Zgodovinski arhiv Ljubljana je prišel v času direktorja dr. Sergija Vilfana, velikega poznavalca slovenske pravne zgodovine, ki je mlademu sodelavcu zelo zaupal ter prepoznal v njem dobrega zgodovinarja in arhivista, ki je veliko obetal. Da se v ničemer ni zmotil, se je pokazalo v naslednjih desetletjih, ko se je dr. France Štukl razvil v enega izmed najboljših poznavalcev škofjeloške preteklosti ter zelo plodovitega pisca zgodovinskih, umetnostno-zgodovinskih in arhivističnih člankov.

Kljub želji po raziskovanju in pisanju ni nikoli trpelo njegovo osnovno poklicno poslanstvo – skrb za arhivsko gradivo. Predobro se je namreč zavedal njegovega pomena za znanost, kulturo in pravno varnost ljudi. Sled, ki jo je pustil v arhivski stroki, je močna, prepoznavna, jasna. Kako vestno je opravljal svoje delo, dokazuje več kot 300 arhivskih fondov, ki jih je prevzel, strokovno uredil in popisal. Njegovi arhivski inventarji predvojnih občin so še danes nepogrešljiv pripomoček številnim raziskovalcem in kolegom arhivistom. Vse je opremil z izčrpnimi historiati fondov in ustvarjalcev ter natančnimi opisi tektonike gradiva, kar je bila v tistem času bolj izjema kot uveljavljeno pravilo. Prav tako dosleden je bil pri drugih arhivskih fondih, saj ni ostal nobeden neurejen in nepopisan, čeprav je bil v enoti dolgo časa edini zaposleni in je vsako leto prevzemal velike količine dostikrat povsem neurejenega gradiva. V njegovih arhivskih evidencah ni bilo neznank in vso dokumentacijo je vodil skrbno in natančno, kar se danes ob prenosih v nove računalniške programe bogato obrestuje. Vseskozi se je zavedal nujnosti ozaveščanja družbe o pomenu arhivskega gradiva in potrebi po njegovem varovanju ter je s tem namenom pripravljala članke za lokalna glasila, sodeloval na predavanjih in v radijskih oddajah ter svetoval ustvarjalcem arhivskega gradiva na terenu. Bil je med prvimi, ki je pripravljala učne ure za osnovnošolske skupine in jim na ta način omogočal prvi stik z bogato arhivsko dediščino.

Arhivsko gradivo, ki ga je strokovno urejal in popisoval, mu je vseskozi ponujalo neizčrpen vir za njegovo raziskovalno delo. Dr. France Štukl prav gotovo sodi med tiste slovenske arhiviste, katerih publicistična bera je zelo bogata. Obsega devet samostojnih knjižnih monografij in sedem v soavtorstvu ter več kot 180 naslovov strokovnih člankov, referatov, recenzij, poročil, vodnikov idr., objavljenih v *Loških razgledih*, *Arhivih*, *Kroniki* in drugi strokovni literaturi. Osrednje mesto med njegovimi objavljenimi raziskavami zavzemajo tri monografije o hišah v Škofji Loki, njenih predmestjih in v Stari Loki, ki so izšle v letih 1981, 1984 in 1996. Prva *Knjiga hiš v Škofji Loki* je bila obenem tudi njegovo magistrsko delo, s tretjo, ki govori o hišah v Stari Loki, je pridobil doktorski naslov. Pred njimi je za objavo pripravil in uredil *Zapisnike in izbrane dokumente iz arhiva občine Škofja Loka 1861–1918* (Škofja Loka 1979) ter napisal monografijo *Hranilništvo v Škofji Loki* (Ljubljana 1983). Leta 2004 je uredil in s komentarjem opremil očetove spomine, ki so izšli v knjigi *Iz mojega življenja* (Ljubljana–Škofja Loka 2004), leta 2010 je izdal knjižico *Starološki romar: vodič po staroloških cerkvah* (Ljubljana 2010), naslednje leto monografijo *Po poti kulturne dediščine: sprehod skozi Škofjo Loko in vasi v spodnjem porečju Poljanske Sore* (Škofja Loka 2011) in letos še *Strganke in postrganke* (Škofja Loka 2022), knjigo, ki prinaša 27 duhovitih zgodb o Škofji Loki in Ločanih iz časa njegovega otroštva in mladih let.

Dr. France Štukl je v času službovanja v Zgodovinskem arhivu Ljubljana dejavno sodeloval v strokovnem svetu in različnih komisijah ter s svojim bogatim znanjem in izkušnjami pomagal pri razvoju in popularizaciji slovenske arhivistike. Bil je tudi odličen mentor mlajšim kolegom, ki jih je uvajal v arhivsko delo. Nesebično jim je delil svoje znanje in bil pri tem ravno prav strog ter zahteven, da je bil rezultat zagotovljen. Tudi kasneje, ko ni bil več v aktivni službi, je rad pomagal z nasveti in vzdrževal stalne stike z arhivom. Bil je tudi član Arhivskega društva Slovenije, med leti 1968 in 1971 je bil društveni tajnik, kasneje vrsto let član komisije za strokovne izpite. V domačem – škofjeloškem – okolju je bil več kot 55 let dejaven v Muzejskem društvu, ki ga je leta 2008 imenovalo

za svojega častnega člana. Tudi v tem društvu je vrsto let opravljal tajniška dela in bil kasneje njegov predsednik. Vseskozi je dejavno sooblikoval vsebino *Loških razgledov*; sprva samo kot avtor prispevkov, od leta 1973 do smrti tudi kot član uredniškega odbora. Njegov pomemben prispevek k prepoznavnosti arhivske stroke, škofjeloške preteklosti in domoznanstva je prepoznala tudi Občina Škofja Loka in mu leta 2014 podelila naziv častnega občana.

Z dr. Štuklom sem sodelovala petnajst let, ki so bila odlična učna šola iz arhivistike, skozi katero bi moral iti vsak mladi arhivist. Vseskozi sva dobro sodelovala, se dopolnjevala in si pomagala z nasveti. Tudi če se kdaj nisva strinjala, je znal sprejeti in upoštevati kritiko in nasprotno mnenje. Včasih sem se pošalila, da me je dobil namesto jubilejne nagrade, saj je imel ob mojem prihodu v arhiv za seboj že dvajset let delovne dobe in izkušenj. Čisto po žensko sem v skupno pisarno v nekdanji nunski kašči, ki je bila hkrati tudi čitalnica in sortirnica, vnesla nekaj novosti in reda, kar je zelo dobro sprejel. Tako kot vse druge novosti, ki so prihajale sčasoma, na primer prvi računalnik. Ta mu jo je na začetku kdaj pa kdaj zagodel, ko je pritisnil na napačno tipko in je besedilo kar na lepem izginilo, a se je tudi tega kasneje zelo dobro privadil.

Ob dr. Štuklu ni bilo v arhivu nikoli dolgočasno. Arhiv je bil vseskozi stičišče zanimivih ljudi. Takih, ki so k dr. Štuklu prihajali samo po kopije izgubljenih dokumentov in se hitro poslovili, in onih, ki so se pomudili malo dlje ter z njim modrovali o tej in oni stvari iz stroke, vsakdanjika ali preteklih desetletij. Zanimivo je bilo spremljati te pogovore, poslušati različna mnenja in se kdajpakdaj tudi nasmejati. Za to je znal dr. Štukl vedno poskrbeti, še posebno na arhivskih dnevih in raznih družabnih srečanjih, ko nas je vse skupaj zabaval z njemu lastnim, hudomušnim pripovedovanjem zgodb in anekdot. Dostikrat smo se nasmejali do solz in pred očmi smo kar videli komične situacije in posebneže, o katerih je govoril. Odlikovala sta ga namreč izreden dar opazovanja ter iskrivost in neposrednost pripovedovanja. Vse življenje je bila njegov tesni spremljevalec tudi glasba. V mladosti se je učil igranja na trobento, od študentskih let naprej pa je prepeval v cerkvenem pevskem zboru in bil skoraj tri desetletja njegov zborovodja.

Z odhodom dr. Franceta Štukla smo izgubili izjemnega človeka, odličnega strokovnjaka, klenega in ponosnega Ločana ter predvsem dobrega prijatelja. Pogrešali ga bomo.

Judita Šega